СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 122. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СУБОТА, 26-го ТРАВНЯ 1951. No. 122. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, MAY 26, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

МИР—АБО „ТЕМНІ ВІКИ", ДУМКА ПРЕЗИДЕНТА

Вашинґтон, 24 травня. — На тижневій пресовій конференції президент Труман вияснив свою політику, кажучи, що його програма—це змагання до світового миру. Якщо настане третя світова війна, тоді світ „повернеться до темних віків". У дуже поважному настрою обговорював Труман жахливі наслідки, які може дати світова війна як для Злучених Держав, так і для решти світу. Він підкреслив, що Америка може стати побоєвищем у наступній війні і зазнати знищень, подібно до інших країн у другій світовій війні. Американці, на думку президента, мають доволі розуму й енерґії, щоб приготовити себе на всяку можливість, одначе сам він не хоче брати на себе ризика за наслідки ще однієї світової війни.

Коли президент скінчив свої вступні замітки, запитався Елмер Дейвис з Амерікен Бродкестінґ Компані": „Чи нема в нас досить енерґії й розуму, щоб не допустити повороту до „темних віків" навіть, якщо б нам прийшлося попасти у ще одну війну?" — На це Труман відповів: „Я вірю, що це правда; одначе ви знаєте, що буває з урядом і з народом у війні, а тепер, коли б прийшла третя війна, ми не будемо в такім положенні, в якім ми були в двох попередніх війнах. Ми станемо побоєвищем. Ми можемо бачити наперед знищення, якого зазнали інші країни в другій війні. А ви ніколи не можете знати, що станеться з населенням, коли до цього дійде. ... Оце причина, чому я не хочу третьої світової війни".

Запитаний про можливість своєї кандидатури на президента при наступних виборах, Труман не відповів ясно нічого, одначе сказав, що за історичними даними він тепер кінчає свою першу каденцію, як президент. На підставі цього деякі кореспонденти думають, що він буде кандидувати. Зрештою конференція оберталася довкруги різнородних питань, таких, як корейська війна, праця Конґресу, спроможність поїхати до західних стейтів з промовами і т. п.

● **Жіноча колеґія „Васаар Каледж" у Пуґкіпсі, Н. Й.,** дістала подарунок $400,000 від пані Морріс Гадлі з Ню Йорку. Гроші призначені на біжучі видатки і на покриття дефіциту з минулого року.

Загальні Втрати Підчас Корейської Війни

Вашинґтон. —, Підчас кінцевого свідчення в сенатських комісіях ген. Бредлі виявив загальні втрати у вояках підчас Корейських операцій. Він виявив, що департамент оборони оприлюднює тільки дійсні воєнні втрати, тобто такі, які трапляються на полі бою. Таких нараховує департамент на 69,276 до хвилини його свідчення. Одначе є ще „небоєві втрати", яких не оголошено, бо вони трапилися підчас транспортів, на вправах і внаслідок природних причин. Таких втрат нараховує департамент 72,629, отже разом є 141,955 жертв від вибуху Корейської війни. Для показу, які втрати бувають в армії, він згадав про втрати окупаційної армії в Японії, які дійшли до шости відсотків усіх збройних формацій.

СТИПЕНДІЇ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ

Шікаґо. — Український Мистецький Клюб в Шікаґо оголошує п'ять стипендій, які можуть здобути студенти, що мешкають у Шікаґо. Одна цілорічна стипендія, висотою $400, призначена для студента університету Де Пол, як це було в минулому. Чотири інші стипендії мають бути вжиті на частинну шкільну оплату у таких школах, які виберуть собі самі кандидати. Одна стипендія виносить $100, дві — по $75, одна — $50. Кожен студент — чи студентка, яка має відповідні кваліфікації, може зголоситися по стипендію. Кандидати мають засвідчити своє українське походження, закінчення середньої школи з вищими успіхами, мешкати в Шікаґо і доказати, що не мають засобів на дальші студії. Форми заяв можна дістати в „Юкрейнієн Арт Клоб", 1242 Н. Ларамі Евеню, Шікаґо 51, Ілл. Зголошуватися негайно.

НЕОБМЕЖЕНА РОЗБУДОВА АЛІЯНТСЬКИХ ЗБРОЙНИХ СИЛ В ЕВРОПІ

Франкфурт, 25. травня. — Британський секретар війни, Джан Стречі, заявив вчора, що для розбудови командуваних ген. Двайтом Айзенгавером аліянтських збройних сил для оборони Західної Европи перед сподіваним совєтським нападом не встановлено жадних обмежень. Стречі, промовляючи з нагоди своєї інспекції воєнних вправ британських військ в районі Сеннеляґер, — рівночасно повідомив, що в найближчому часі до Німеччини будуть перекинені дальші британські дивізії, деякі вже в підготовці до переїзду. Заяву британського міністра війни коментується в американських військових колах як познаку, що Британія й зі свого боку рішена зробити „все можливе" — щоб не дати себе заскочити несподіванкою нової аґресії. При цій нагоді потверджується, що так Британія, як і Злучені Держави рішені вислати до Европи навіть „надпрограмові" контингенти своїх військ, щоб скріпити оборону заки буде зорганізована німецька збройна сила та розбудована до відповідної сили французька армія.

ПОТВЕРДЖУЄТЬСЯ СОВЄТСЬКІ ПРОПОЗИЦІЇ ПЕРЕГОВОРІВ В СПРАВІ ПЕРЕМИР'Я

Об'єднані Нації, Н. Й., 25 травня. — Шведський представник в Об'єднаних Націях і член створеного Генерального Асамблеєю Комітету Посередництва, Свен Ґрафстром, потвердив вчора, що цей Комітет справді одержав „зі совєтських джерел" вістку про готовість Совєтського Союзу переговорювати зі Злученими Державами справу замирення в Кореї, беручи за базу привернення стану на 38-мій паралелі перед вибухом теперішньої війни. Ґрафстром заявив, що вістку переслало міністерство закордонних справ „одної некомуністичної країни". Юнайтед Прес довідується, що цею „не-комуністичною країною", про яку мова, є Швеція. Шведський представник ані ніхто інший не подає жадних ближчих вияснень, потверджуючи тільки сам факт одержання такої вістки, яка, по думці Комітету Посередництва, була „недостаточна", щоб з неї можна було робити ужиток. До одержання цеї вістки призналися два інші члени Комітету, сирійський і мексиканський, але ніхто з них не може сказати, чи пропозиція походила з офіціяльних чи приватних совєтських джерел. В Об'єднаних Націях кружляє теж багато інших познак, які переконували б, що Совєтський Союз справді „пробує ґрунт" для переговорів в справі замирення в Кореї, дарма, що початково він всіляко заперечував будь-яку свою причасність до поповненої там комуністичної аґресії.

ПРЕЗИДЕНТ НАДІЄТЬСЯ ВІДВІДАТИ „ВЕСТИ"

Денвер, Колорадо. — У привіті на конференцію Краєвого Демократичного Комітету президент Труман виявив намір відвідати західні стейти, бо він „має що їм сказати". Прихильники президента висловлюють думку, що Труман має на меті „офензиву" замість теперішньої його оборонної тактики щодо республіканців. Поїздка мала б закласти основи до демократичної виборчої кампанії в 1952 р.

АЛІЯНТИ ЗНОВУ ПЕРЕЙШЛИ 38 ПАРАЛЕЛЮ

Переслідування відступаючого ворога продовжується на цілому фронті.

Токіо, 25. травня. — Сильні аліянтські патрулі, наступаючи на п'яти комуно-китайського і північно-корейського ворога, що втікає після розгромлення „другої фази" його великого весняного наступу, перейшли вчора знову 38-у паралелю на центрально-східному секторі фронту в районі Ганґє. Це вже третій аліянтський перехід цього штучного кордону між комуністичною північною і демократичною південною частинами Кореї, від часу, як його перші переступили червоні, починаючи 25-го червня минулого року свою аґресію. Паралелю цим разом перейшли першими війська Третього Корпусу ген. Алмонда, які прийняли минулого тижня головний удар наступаючого ворога і розбили його, з величезними втратами для нього. Ген. Алмонд сам керував протинаступом на тій ділянці фронту і він теж перший в гелікоптері перелетів через паралелю на північ, попереджуючи похід своїх військ. Теж на західному секторі фронту південно-корейські війська переступили паралелю на північ, продовжуючи свій протинаступ шляхом здовж побережжя. На цьому секторі паралелю переступлено в районі міста Каесонґ. За патрульними загонами поступають головні маси аліянтських військ, а у фронтових звідомленнях говориться навіть про аліянтський „генеральний наступ" в переслідуванні ворога, „другу фазу" весняного наступу якого розбито ще скоріше як першу і ще з більшими жертвами для нього. Ворожі втрати в обох цих „фазах" обраховується на щонайменше 150,000. Командант аліянтських військ в Кореї, ген. Джеймс Ван Фліт, заявив вчора, що аліянтським військам не поставлено жадних обмежень як далеко вони можуть переслідувати розбитого ворога. Проте, аліянтське командування вважає, що червоні мають в Кореї ще досить сил, які не були використані в останньому їхньому наступі та які в обставинах можна буде перегрупувати і знову кинути на вогонь аліянтських гармат. Рахуючись з цим, аліянтські війська поступають вперед з великою осторожністю, щоб евентуально не попасти у ворожу засідку. Аліянтська авіяція і фльота продовжували вчора інтензивні атаки на ворожі воєнні об'єкти в засягу своїх бомб і гармат.

НАСТУПАЮЧИ НА П'ЯТИ ВОРОГА, американські танки в Кореї переслідують розбиті комуністичні армії, що збиралися „скинути американців в море", а тепер самі втікають щодуху назад за 38-му паралелю.

Ген. Ван Фліт Про Поразку Червоних в Кореї

Корея, 25 травня. — Ген. Джеймс Ван Фліт, аліянтський командант в Кореї, прийняв вчора в своїй головній кватирі воєнних кореспондентів, даючи їм загальний образ теперішнього положення на фронтах. Ствердивши повну поразку двох спроб ворожого наступу, довгий час і старанно підготованого, аліянтський командант твердив, що ініціятива на всіх фронтах тепер знову вповні в аліянтських руках. Проте, він остерігав перед „завчасним оптимізмом", з огляду на обмежений характер теперішньої війни та великий резервуар постачання ворожих сил і матеріялів на фронт. На запит, чому ворог не кинув до наступу всіх своїх сил, ген. Ван Фліт не дав конкретного вияснення, повторюючи тільки можливу правдивість поголосок про евентуальні переговори в справі перемиря, для підготовки яких міг бути й останній ворожий маневр на фронті, розбитий аліянтами.

НЕСПОКОЇ В ПАЛЕСТИНІ

Тель Авів, 25 травня. — На ізраїльсько - арабському кордоні продовжуються неспокої, що легко могли б призвести до повного відновлення арабсько - ізраїльського конфлікту. Вчора в Йордані офіціяльно повідомлено про вбивство 5 ізраїльських вояків, які мали перейти йорданський кордон та відкрити вогонь на арабів. Ізраїль зі свого боку обвинувачує арабів в порушенні кордону.

ГАРРІМАН ПРО ВНУТРІШНІЙ РОЗКЛАД СОВЄТІВ

Денвер, у стейті Колорадо, 24 травня. — Головний дорадник президента Трумана в закордонних справах і колишній амбасадор до Росії, В. Аверел Гаріман, у відповідь республіканцям на їхню критику закордонної політики теперішнього демократичного уряду, давав вияснення про цю політику на зібранні Краєвого Комітету Демократичної Партії. Він виявив, що під діянням програми теперішньої адміністрації Трумана, Кремль опинився в такому становищі, що йому треба буде перевести ревізію своєї стратегії, щоб не допустити до розкладу совєтської комуністичної імперії. До цього дійшло завдяки скріпленню позицій вільних народів, які ударемнили калькуляції Росії з перед п'яти років, коли рік тому пішли на оборону Кореї. „Якщо ми будемо енерґійно йти шляхом політики, на який ми тепер стали", — говорив Гаріман — вільні народи будуть міцніти. А зі зростом сили прийде більше довір'я до самих себе і розвинеться більша солідарність. У такому випадку внутрішня небезпека підривних діянь зменшиться, а Кремль боятиметься починати аґресію. „Провідники в Кремлі можуть бути змушені змінити цілу підставу своєї політики, щоб утримати контролю над своїм населенням. Може теж прийти розклад". — Зі становища Росії, додав Гаріман, Корейська аґресія це невдача. „Уся наша політика є одноцільна. Ми зайняті ґльобальною боротьбою. Це не Азія проти Европи. Це Европа й Азія. Це вільний світ" — твердив Гаріман. Покликуючись на розмову зі Сталіном в 1944 р., Гаріман каже, що володарі Кремля бачать безупинне невдоволення серед свого власного населення, саме тоді, коли в Західній Европі оживає добробут, здоров'я і бадьорий настрій. „Взагалі це зовсім інші вигляди ніж були п'ять років тому" — твердив Гаріман.

НА 5 ДНІВ ЗДЕРЖАНО СТРАТУ 7 НАЦИСТІВ

Франкфурт, 25 травня. — Командування американської армії і бюро високого комісара в Німеччині вранці повідомило, що на доручення державного департаменту, одержане каблеграмою з Вашинґтону, вони здержали страту сімох нацистів, засуджених чотири роки тому на смертне покарання за воєнні злочини. Вже була зроблена вся підготовка, щоб сімох засуджених повісити у в'язниці в Ляндесберґу сьогодні вранці. Державний департамент видав свій розпорядок на підставі рішення Окружного Суду Злучених Держав, що призначив на найближчий вівторок переслухання нових арґументів. Розпорядок державного департаменту був несподіванкою для американських властей в Німеччині, що були поробили вже всі заходи для страти засуджених, яка мала початися одну мінуту по півночі.

ГЕН. БРЕДЛІ ЗАКІНЧИВ СВІДЧЕННЯ В СЕНАТСЬКІЙ КОМІСІЇ

Вашинґтон. — Після шости днів свого переслухання перед об'єднаними сенатськими комісіями збройної служби й закордонних справ голова об'єднаних генеральних штабів, ген. Омар Н. Бредлі, закінчив своє свідчення для вияснення причин, звільнення ген. Доґлеса МекАртура зі становища верховного командувача збройних сил Об'єднаних Націй на Далекому Сході. Він визнав, що була потреба звільнити МекАртура, хоч це могло статися в інший спосіб ніж сталося. Під настирливими допитами Бредлі скритикував деякі тактичні дії МекАртура, як напр., виставлення на небезпеку одного крила американської армії в Кореї минулого листопаду, не зважаючи на дворазову осторогу генерального штабу.—Після Бредлі будуть свідчити інші генерали.

ІРАН ЗАПОВІДАЄ НАЦІОНАЛІЗАЦІЮ НАФТИ ВПРОДОЖ ТИЖНЯ

Тегеран, Іран, 25. травня. — Іранський уряд звернувся вчора до управління Анґло-Іранської Нафтової Компанії, визначуючи йому один тиждень часу для пороблення заходів відносно переведення в життя закону про націоналізацію нафтових посілостей в південних районах країни. Іранський міністер фінансів написав листа до головного екзекутивного директора Компанії, в якому закликає його найпізніше до кінця цього місяця вислати своїх представників, які взяли б участь в практичному здійсненні закону про націоналізацію нафти, заявляючи рівночасно, що коли б такі представники в означеному часі не зголосилися, тоді уряд сам і без їх участи поробить відповідні заходи для здійснення закону. В листі ані в інший спосіб не подається, які саме заходи має на думці іранський уряд, який не дав ще формальної відповіді на останню ноту британського уряду, в якій остерігалося Іран перед „серіозними консеквенціями" однобічного вирішення і переведення націоналізаційного закону.

ЧЕТВЕРТА ДИВІЗІЯ ВІД'ЇХАЛА ДО ЕВРОПИ

Ню Йорк. — Пять тисяч вояків у сталевих шоломах, членів Четвертої Дивізії Піхоти, відбули параду в долішній частині міста, щоб показати свою дисципліну напередодні виїзду до Европи, як черґової частини оборонної армії ген. Двайта Д. Айзенгавера. Дивізія мала виїхати в п'ятницю й тому в четвер попрощалася з рідною землею. Прощання відбулося на площі перед ратушею і в самій ратуші. Посадник міста, Вінсент Імпеліттері і командант першої армії лютенант-генерал Виллис Д. Крітенберґер, виголосив промови. Передаючи воякам на прощання поздоровлення від ген. Лотона Коллінса, голови ген. штабу з Вашинґтону, Крітенберґер сказав: „Ви виїжджаєте в Европу як символ, що Злучені Держави стоять разом із рештою вільного світу в цій великій боротьбі для збереження волі — волі для вас і для ваших рідних". — Після прощання вояків перевезено поронами (ферами) до причалів на Статен Айленд, звідки вони всіли на кораблі.

В АМЕРИЦІ

● **Про арештування арґентинського атомового знавця,** Роналда Ріхтера, повідомляють із Ріо де Жанейро. Пишуть, що Ріхтер хотів дістати медалю за своє „наукове відкриття", яке виявилось неправдивим.

● **Командувачем повітряних сил на Далекому Сході** найменований лейтенант генерал О. П. Вейланд на місце ген. Джорджа Стратмейера, який дістав атак серця в неділю. Вейланд був досі заступником командувача тактичних операцій бази в Ланґлі, у стейті Вирджінія.

● **302,000 американців відвідали Европу в минулому році,** як це виявляє департамент стейту. Обраховують, що американські туристи видали загалом $225,000,000 на подорож, розвагу, харчі, оглядання інтересних місць і готелі. У минулому 1929 рік був рекордовим для американських туристів. Тоді відвідало Европу 350,000 американців.

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ ПІДГОТОВКА МАНІФЕСТАЦІЇ В РІЧНИЦЮ ПЕТЛЮРИ

Ню Йорк, 25. травня. — Громадський Комітет для вшанування пам'яти голови Української Народної Республіки та Головного Отамана Українських Збройних Сил під час Визвольних Змагань в першій світовій війні, Симона Петлюри, в 25-ту річницю його трагічної смерти, продовжує інтензивну підготовку, щоб заповіджена на 3-го червня Жалобна Маніфестація-Академія відбулася якнайбільш величаво. В програмі Академії, що почнеться в год. 2-гій пополудні в Манґеттен Сентер при 34-тій вулиці, візьмуть участь злучені хори міста Ню Йорку, включно з репрезентативним чоловічим хором „Думка", та цілий ряд передових артистів і промовців. Очікується масової участи в Маніфестації українського громадянства з цілої Метрополії.

КОНҐРЕС УХВАЛИВ ВИСЛАТИ ЗБІЖЖЯ НА ДОПОМОГУ ІНДІЇ

Вашинґтон. — Палата репрезентантів ухвалила законопроєкт, щоб вислати Індії на порятунок голодним два мільйони тон американського збіжжя без ніякого зобов'язання з її боку. У практиці це має бути позичка висотою $190,000,000, за яку має бути закуплене збіжжя в Злучених Державах. Сенат уже давніше схвалив такий проєкт, одначе не в формі позички, а в формі простого дарунку.

Конвенція Ветеранів у Филаделфії, З'їзди СУМА і МСУ в Ню Йорку

З кінцем цього тижня, в суботу і неділю, заповіджено три річні з'їзди українських організацій: Українсько - Американських Ветеранів у Филаделфії та Спілки Українскої Молоді Америки і Матірнього Союзу Українок в Ню Йорку. Зі з'їздами цих організацій, в програмі яких є, як звичайно, обговорення праці в минулому та плянів на майбутнє, получені відповідні культурні і товариські імпрези. На окрему увагу заслуговує конвенція ветеранів у Филаделфії, що об'єднує вояків американських збройних сил українського походження, що брали участь в останніх двох світових війнах. Заповідається, що на всіх цих з'їздах приділиться відповідну увагу теж нашим загально-громадським потребам, зокрема політичній сакції на допомогу українським визвольним змаганням та допомоговo - переселенчій акції.

20,000,000 КАТОРЖНИКІВ В СОВЄТСЬКИХ КОНЦТАБОРАХ

Бельґія, 25. травня. — Тут продовжується показовий процес проти совєтських концентраційних таборів, влаштований Лігою колишніх німецьких і совєтських каторжників. На вчорашній „розправі" зізнавав свідок Володимир Андреїв, що сам був інспектором совєтських таборів в роках 1934-1941. Він твердить, що в Совєтському Союзі є сьогодні около 100 великих таборів, усі у віддалених районах, в яких перебуває приблизно 20 мільйонів каторжників. Біля кожного такого великого табору є ще около 15 зв'язаних з ним менших, віддалених кілька або кільканадцять кілометрів один від одного. Всіми таборами управляє величезний апарат, т. зв. „Ґулаг", з головним своїм осідком в Москві. Андреїв твердив, що від 1937 року скасовано звільнення з таборів за добру працю і поведінку та відповідно збільшено сторожу. Показовий процес триватиме до кінця цього тижня, а опісля будуть окремо опубліковані зібрані на ньому доказові матеріяли.

В СВІТІ

● **Вайкаунт Голл зрезиґнував** вчора з посту першого лорда британської адміралїції, а на його місце був іменований лорд Пакенгем, міністер цивільної авіяції від 1948 р.

● **Понад 1,500 промов виголошено** в Італії тільки впродовж вчорашнього дня, в рямках кампанії до міських виборів в найближчу неділю.

● **Західно-німецький суд в Берліні** засудив на 15 років ув'язнення колишнього ес-еса Ґільдіша, що признався до вбивства німецького католицького лідера д-ра Клявзнера під час відомого „пучу Рема" 17 років тому.

● **Комуно-чеські власті в Празі** повернули місцевому американському пресовому представництву авто кореспондента АП Оатіса, якого заарештовано під закидом „анти-державної активности".

● **Югославський „національ-комуністичний" диктатор** Тіто закінчив вчора 59 рік життя і з цеї нагоди влаштовано в країні відповідні паради.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

Історія нещасливих відносин між Україною і Московщиною записала ще одну дію, дуже характеристичну для поведінки „старшого брата", як у минулому, так і сучасному. Москва погодилась оце з Варшавою в справі обміну територіями, які є на ділі українськими, коли йдеться про нарід, який їх від віків замешкував і нині замешкує. Большевицькі нюйорські У. Щ. Вісті написали, що це угода, яка „передбачає прилучення частини польської території до Волинської області, а частини Дрогобицької області до Польщі". Замітне, що сам кореспондент Асошіейтед Прес, повідомляючи з Варшави про цю подію, виразно підкреслив, що як одна земля, так і друга — українські. Іншими словами, він дав до зрозуміння, що це ніякий обмін, бо навіть і те, що Україна дістане на схід від Люблина, повинно б все одно належати до неї.

Не знаємо ближче, яку саме територію відступила Москва Польщі в Дрогобицькій області, але певно, що — нафтову. Тому покищо говоритимемо про сам факт „угоди" чи „обміну", а також про методу, якої вжито при цьому черговому краянні української землі, полученім з виселюванням населення.

Торги українськими землями вела Москва нераз. Краяла Україну теж і червона Москва, хочаб створюючи на ній різні „автономні республіки", чи області, як от молдавську і жидівську. Знову складаючи з Польщею такі договори як у Ризі, Москва дозволяла виступати Україні хоч формально. Тоді міжнародні акти, які стосувалися України, підписував уряд „Радянської України". Сьогодні вже й цього немає. Тільки в Об'єднаних Націях дає ще Москва змогу „представникам" України description писуватись злобною брехнею проти демократичних країн, а в першу чергу проти Америки.

***„Угода" між Москвою і Варшавою щодо обміну заселени*ми** українцями територіями, цікава ще й тому, що тут „обмінюються" живими людьми, як якимсь мертвим інвентарем, не звертаючи уваги на ніякі почування тих людий та дозволяючи їм забрати тільки те, що можна взяти в руки. Як знаємо, ці варварські методи, введені вже давно Москвою в широких розмірах, стрінулись уже в цілому культурному світі з якнайбільшим осудом.

Не менш гідне уваги ще й те, що в „обмін" попали такі українські терени, які були досі прикордонним поясом, звідки доходило чи не найбільше вістей про українські повстанчі операції та боротьбу загонів УПА з совєтськими відділами. Не виключене, що Москва брала і це в рахубу, думаючи таким робом легше „очистити" територію „меншого брата" від „українських націоналістів", чи пак „скажених щурів", як вжити недавнього вислову Миколи Бажана, поета і депутата Верховної Ради СССР.

Дружбу, яку хотіла виявити Москва червоній Польщі отим „обміном", що стався на „прохання Польщі" і який варшавська преса привітала як „здобуток Польщі", можна б вважати ще й заповіддю недалекої угоди Москви з червоною Німеччиною щодо іншого „обміну", який уже буде вважатись „здобутком Німеччини", бо відбудеться коштом польських земель на заході. Коли так станеться, тоді обидва „обміни" можна буде зарахувати до підготовки Москви до чогось важливішого, тісно зв'язаного з пляном дальших агресій та новою світовою війною.

За правильну оцінку Кремля

Пересічний американець, що інтересується і слідкує за розвитком теперішньої психологічної війни між Сходом і Заходом, міг би виробити собі цілком фальшиву думку про Совєтський Союз і його червоних володарів. Що більше, прояви такої цілком неправильної оцінки спостерігається навіть серед відповідальних американських політиків.

В чому полягає ця неправильність і помилковість? Відповідь на цей запит дає Дж. А. Лукач в останньому виданні „Сатердей Івнінг Пост". По його думці, американський загал в теперішній пропагандивній суматосі приходить до переконання, що большевицькі „вожді" це майже надлюди, що це тверді як криця будівничі імперії, відважні й сильні, люди із залізною волею та непомильним розумом у злочинному плянуванні і чортівсько-геніяльні в здійснюванні тих плянів. Автор вважає, що така оцінка „людей з Кремля" є наскрізь помилкова і в цьому він без сумніву має правду, потверджену історією.

Сталін і його кліка — це ані генії ані надлюди, але звичайні собі бандити, яким сприяє щастя. Одна з найбільш характерних ознак їхньої злочинної нікчемности — це відвага і жорстокість у відношенні до слабих, при рівночасній власній трусливості. Клясичним приміром на це може послужити випадок із Фінляндією і війна з Гітлером. Напад на малу і слабу Фінляндію був роздутий в Совєтах до найбільш героїчного вчинку, про який варто складати пісні і малювати картини. Сталін і його стратеги виступили тоді як бундючні герої, що довершили геніяльного діла. Тимчасом, — мала і слабосила, але справді героїчна Фінляндія не тільки мала відвагу не підкоритись волі Кремля, але ще й розгромила його „непереможні армії".

Як же інакше виглядав Сталін і його „соратники" в день оголошення війни Гітлером. Очевидці стверджують, що він трясся зі страху, як у пропасниці, що в нього дрижали руки, з рота текла слина і він не міг промовити слова. А Молотов, приймаючи німецьку ноту з оголошенням війни, — розпачливо спитав німецького представника: „Невже ж ми собі на це заслужили?"

Підлота і нікчемність совєтських володарів проявляється в цілій довгій історії їхніх внутрішньо-політичних злочинів. У своїй нікчемності вони бояться своєї тіні і вбивають мільйони людей насамперед зі страху, що один з тих мільйонів може знайти можливість і пустити кулю в злочинну голову Сталіна або одного з його прибічників. Під час війни Політбюро безпардонно гнало на певну смерть майже голіруч тисячі солдатні формально в обороні комунізму, але фактично для захисту себе самих. Ніхто так не дрижить за власне життя як Сталін і його кліка. З цього також випливає повне нехтування життям інших. Це правильна оцінка большевицьких володарів, що чваняться тепер „перемогою" над розгромленими західними аліянтами Німеччиною і Японією.

Впарі з неправильною оцінкою совєтських „вождів", західна публічна опінія великою мірою перецінює теж совєтську реальну силу, недоцінюючи, натомість, совєтської підлоти. Бо ціла наявна загроза большевизму для цивілізованого світу не полягає в большевицькій реальній силі, тільки насамперед в його підлоті, в його зрадництві та жорстокості.

А це за певних обставин далеко небезпечніше від сили, бо підступом, зрадою і нікчемністю можна накоїти більше лиха, ніж силою. Силі можна протиставити силу, тоді як західний світ не має нічого рівнорядного, щоб протиставити совєтській підлоті, яка, в своїй лякливості перед силою і відповідальністю може вчинити кожний злочин. Від цього можна врятувати світ тільки своєчасним превенційним використуванням сили та ліквідацією злочинної підлоти в її джерелі.

З'ЇЗД СУМА

Спілка Української Молоді Америки — скорочено СУМА, що оце відбуває свій другий річний з'їзд в Ню Йорку, вже зарекомендувалася американсько-українській громаді. Назву цеї молодої організації зустрічаємо між членами Українського Конґресового Комітету, між складачами пожертв на народні цілі, між активними учасниками багатьох і різноманітних наших імпрез та в усіх інших проявах нашого національно-громадського життя. Впродовж відносно короткого часу ця організація — як це виходить теж виразно з інформацій, надрукованих на іншому місці в цьому числі, виявила багато енергії, організаційного хисту та громадської активности і велику дозу доброї волі включитися в наш загально-громадський процес, доповнити його новими вартостями і свіжими силами та допомогти здійснювати наші ідеали в традиційних громадських формах.

Стверджуємо це з тим більшою приємністю, що початково могли бути у відношенні до цеї організації деякі більше або менше оправдані не так застереження, як пересуди. СУМА в своїх початках нав'язувала до подібної европейської організації української молоді, Спілки Української Молоді, — найбільш ідейної і патріотичної, з одним тільки застереженням, що вона є під виключним впливом одної політичної групи, отже на свій лад партійною прибудівкою. Це дало притоку до побоювань, що подібна організація в цій країні, не орієнтуючись в обставинах і загально-громадських потребах та вимогах, могла б легко допуститись помилок, з яких опісля нелегко було б вийти і звільнитись.

Сьогодні вже є підстави вважати, що ці побоювання не справдились і СУМА потрапила напричуд швидко зорієнтуватись в обставинах та поробити відповідні практичні висновки, скеровуючись на правильний шлях. Це у великій мірі вона завдячує своїй теперішній Головній Управі з п. Омельченком на чолі. Вона виготовила собі і заінкорпорувала свій власний чартер, під яким з чистою совістю міг би підписатися кожний молодий ідейний українець, унезалежнилася організаційно і формально від подібних організацій закордоном, поширила і доповнила свою програму та прийняла загальну американсько-українську плятформу, що дало їй формально-правну та ідейну основу найповнішого виявлення в нових обставинах.

Звичайно, під цим оглядом ще не все зроблено і СУМА ще не є ані організаційно ані ідейно завершена. Вона й сама здає собі з того справу, доказом чого є програма її теперішнього з'їзду, в якій доповідь про „нашу програму і наші завдання" та дискусія над нею, як теж практика дотеперішньої праці становитиме базу нарад і рішень.

Зрозуміло, що такий розвиток СУМА не міг задовольнити провідників СУМ в Европі. Це виразно виявляється зі статті О. Калинника, надрукованій в „Українському Самостійнику" з 13-го травня на тему з'їздів Спілки Української Молоді в ЗДА і Канаді. В цій статті автор дорікає СУМА, що вона — „зробила грубу помилку в своїй структурі і статуті", — що „недоцінила значення структурних форм в справі збереження цілости і монолітности організації та невиправдано змінила назву зі СУМ на СУМА". Іншими словами, як це виходить і з дальших тверджень в згаданій статті, автор дорікає новоприбулій до Злучених Держав українській молоді, що вона створила тут формально і правно окрему організацію, а не тільки філію европейської. Автор вважає це „грубою помилкою" і „цілком невиправданим кроком" та висловлює надію, що на 2-му з'їзді СУМА в Ню Йорку „делеґати виправлять ці помилки, збережуть традиційну назву СУМ, збережуть інтеґральність СУМ і виберуть новий Крайовий Провід." Значить, европейські керівники европейської Спілки Української Молоді, очевидно не орієнтуючись в обставинах, не в злій волі рекомендують з'їздові СУМА зліквідувати себе як самостійну американсько-українську організацію і перемінитися тільки в крайову експозитуру чужої з нашої формально-правної точки зору европейської організації. Вони називають „виправленням помилки" те, що було б власне найбільшою помилкою, що перемінило б СУМА, згідно з американськими законами, в „чужу агентуру", що як така повинна б зареєструватися в департаменті юстиції і перестати бути нашою американсько-українською організацією.

Організатори і провідники СУМА своєю дотеперішньою працею вже дали доказ правильного розуміння своїх прав і обов'язків як мешканців і майбутніх громадян цієї великої і вільної країни. Понад 60 членів СУМА вже сьогодні носять уніформи американських збройних сил, а чотирьох з них вже на корейському фронті під зоряним американським прапором боряться за ті ідеали за здійснення яких бореться героїчний український нарід та ради яких вони самі були змушені покинути свою рідну українську землю. Це та інше дає нам і всьому американсько-українському загалові підставу вірити, що СУМА піде дальше обраним вже і єдиноправильним шляхом організаційно і ідейно цілком незалежної, американсько-української організації, бо тільки так вона може здійснити своє завдання у відношенні до своєї прибраної батьківщини та до свого поневоленого українського народу. В тій надії і з таким переконанням від щирої душі вітаємо Другий З'їзд СУМА в Ню Йорку та бажаємо йому якнайкращих успіхів.

„Таємниці Еспанського Двору"

(Большевицькі шпигунські та інші афери в світі)

II.

Після арештування голови комуністичної партії в Німеччині Тельмана та після розстрілів визначних провідників комуністичного руху, владу в партії взяв Вальтер Ульбріхт, теперішній голова уряду совєтської Німеччини. Ульбріхт переніс центр німецького комуністичного апарату за кордон.

Ульбріхт вірно служив Сталінові і не спинявся перед найбільшими злочинами, щоб забезпечити собі ласку московського диктатора. Сталінові не давали спокою опозиційні комуністи, особливо ж прихильники Троцького. Ульбріхт придумав дуже легкий спосіб, як зліквідувати опозицію в німецькій комуністичній партії: він велів передавати списки з іменами і адресами опозиційних комуністів у Німеччині аґентам Гітлерового Гестапо! Коли його товариш Кіппенберґер запротестував проти такої розправи з комуністами, то Ульбріхт послав його в Москву „для звідомлення". В Москві Кіппенберґер був арештований і розстріляний... Тепер Ульбріхт мав вільну руку для боротьби проти опозиції в німецькій комуністичній партії: його аґенти в Німеччині посилали поштою „обіжники", в яких протестували проти „зрадницької діяльности" членів партії, які відхилялися від Сталінської „генеральної лінії". Ці „обіжники" з іменами і адресами „комуністичних зрадників" попадали в руки аґентів Гестапо, і противники Сталіна вже живі з рук Гітлерових аґентів не виходили... Ульбріхт, при допомозі Гестапо, ліквідував також опозиційних комуністів і на еміґрації. Таких він посилав у Німеччину з тайними партійними дорученнями, при чім про цих людей повідомлялося німецьку поліцію. Коли такому комуністові удавалося якось вискочити з біди, то Ульбріхт уважав його за аґента Гестапо, і тоді його „ліквідували" за кордоном аґенти Сталіна-Ульбріхта.

Бувши на еміґрації, німецькі комуністи старалися розкладати організації інших еміґрантських партій, особливо соціялдемократів. Так, аґенти Ульбріхта влазили в організацію соціялдемократів і бралися перевозити в Німеччину нелегальну пропаґандну літературу в Німеччину. При тім вони заміняли соціял демократичну літературу фальшованою, в якій проповідувалося „народній фронт" соціялістів з комуністами, проти чого соціялдемократи фактично вели рішучу боротьбу.

Такий комуністичний аґент, що удавав соціялдемократа, привіз у Прагу (Чехословаччина), де був після 1933 року центр німецьких соціялдемократів, список баварських соціялдемократів, що були проти „народного фронту" з комуністами. Комуністичний центр дав наказ своєму аґентові — передати імена і адреси цих соціялдемократів в Гестапо! Але той чоловік мав ще трохи совісти і на таке підле діло не пішов. Він розказав соціялдемократам у Празі про цю аферу, і з того для комуністичного проводу вийшов великий скандал. Однак Ульбріхт і Компанія на цьому не заспокоїлись: вони, щоб помститися своєму бувшому аґентові, який їх зрадив, донесли на нього чеській поліції, що він прибув у Чехію з фальшивими документами (ці документи він одержав дійсно від комуністів). Соціялдемократам довелося ужити немало зусиль, щоб вияснити дійсний стан цієї афери чеським урядам.

Особливо „прославився" німецький комуністичний апарат підчас громадянської війни в Еспанії. Там діяв Вільгельм Цайссер, теперішній міністер поліції в уряді німецької совєтської республіки, під прізвищем „генерал Ґомез". В Еспанії діяли на початку в провідних ролях соціялісти та анархо-синдикалісти, а також різні комуністичні групи, ворожі до Сталіна, особливо ж прихильники Троцького. Німецький комуністичний апарат вів нещадну боротьбу проти всіх противників Сталіна. На приказ Ульбріхта комуністичні аґенти заманили до себе Марка Райна, сина відомого російського соціяліста Р. Абрамовича, і вивезли його на совєтськім пароплаві в Совєтський Союз.

Багато людей, що критично ставились до політики Сталіна, комуністичний апарат в Еспанії арештував і „ліквідував" у спеціяльних темницях. Після перемоги Франка багато антифашистів опинилися у Франції в еміґрантських таборах. І там комуністичний апарат не спиняв терору: противники сталінізму зникали без сліду на території вільної Франції.

На початку II. світової війни Сталін мав пакт приязні з Гітлером. Вірні йому комуністи в різних країнах мусіли йти слідом за політикою „вождя світового пролетаріяту". Москва веліла вести пропаґанду не проти Гітлера, що затіяв війну, а проти „англійського імперіялізму"! Ось що писав Ульбріхт у комуністичнім журналі „Ді Велт" у Стокгольмі, 9 лютого 1940 р.:

„Не тільки комуністи, але також соціялдемократичні робітники і націонал-соціялістичні трудящі бачать своє завдання в тім, щоб при всіх обставинах не допустити до зламання пакту (між Сталіном і Гітлером). Хто інтриґує проти приятельства німецького і совєтського народів, тоє є ворог німецького народу і має тавро помагача англійського імперіялізму".

Сталін виховав для себе послушний апарат серед німецьких комуністів. Теперішні люди стоять на чолі Совєтської Німеччини і служать Москві, як пси.

Б. Я.

о. С. Гаюк

ВІД ПРЕСТОЛУ ДО БЕРЕЗИ

11)

Одного разу, ще в перших днях нашого перебування в Березі, на ту ж саму площу, де ми вправляли, вигнали ще одну групу в'язнів з іншої салі. Наша саля „відпочивала", ми вже дріжали від зимна, так що зуб на зуб не попадав. Помимо того ми з увагою приглядалися вправам іншої групи. Така сама мішанина людей як і в нас, старики і молодь, сильніші і слабші. Такі само пом'яті в своєму зовнішньому вигляді, такі само бліді і перетомлені, сумні. Ось серед інших досить незручно робить вправи невідомий мені греко-католицький священник. Пізнаю його по довгому пом'ятому сурдуті, сорочці без комірця, бо кольоратку очевидно йому здерли і, врешті, чорному, але до решти зм'ятому капелюхові „мельонику".

Подається наказ: „Впасти!" Пан-отець не встигає зробити це на час з усіма. Його дебела фіґура різко виділяється з маси. Це зауважує поліцай. Він наказує священнику вийти з рядів, стати навкорячки, а ноги широко розставити:

— „Слухай, караїме, якщо не дригнеш, коли битиму, то дістанеш в д...у тільки п'ять разів, а як дригнеш, то десять!"

Негідник гумовою палицею що сили вдаряє раз, другий, третій. Помітно, що жертва надлюдським зусиллям спокійно приймає удари, але за останнім п'ятим ударом всі зауважили, як кат вдаряє бідолаху між ноги, свідомо вцілюючи в полові органи і пан-отець непритомний падає обличчям на землю. Обличчя його стає сіре, сіре, немов хто попілом обсипав.

Не в одного з нас кров закіпіла в жилах. Кинутися на скажену собаку, зім'яти, роздерти на шматки. Нас так багато. Але нагороїжені з веж кулемети, що своїми люфами зловіщо скеровані були на площу, нагадували нам про нашу невідрадну дійсність, а розум перемагав серце і наказував:

— „Терпіння! більше терпеливости! Час відплати прийде!

„Якою мірою мірять, такою й їм буде відміряно".

В полудне нас гнали в протилежний бік площі, де в одній обгородженій дротами ділянці видавали в'язням обід з підвезених котлів.

Треба було бути доправди акробатом, щоб зуміти підхопити в брудну-пребрудну миску таку ж само брудну юшку, яку кухар, зачерпуючи з казана кохлею, виливав набік, не дивлячись куди, майже навмання: Якщо половина з кохлі натрапляла до миски в'язня, то це було дуже добре. Решта йшла на землю, на руки, а іноді і в лице незручного в'язня. Схопивши таку юшку, треба було бігти на вказане місце, сідати просто на землю і їсти неодмінно з однієї миски ще з другим припадковим в'язнем. Кусник чорного, глейкого, мало випеченого хліба, що видавався раз на добу ось із цією ложкою брудної зупи, були нашим сніданням, обідом і вечерею заразом, словом, нашим цілоденним раціоном. По всьому було видно, що адміністрація Берези Картузької з наказу польського уряду поставила за всяку ціну знищити нас фізично, а хто б і витримав ці кпини і знущання, то заламати його морально, притупити його волю, його енерґію до боротьби з насильством лукавого окупанта.

По такому „собачому обіді" нас заганяли назад до салі і там ми мусіли непорушно сидіти на своїх місцях. Спати суворо було заборонено, бо це грозило тяжким покаранням винуватого. Але помимо цієї заборони я всетаки часом відважувався заснути, користаючи з того, що моє леговище дещо прикривав стовб, на якому були збудовані нари.

Д-р Рощинський з моїм шваґром Степаном Жиглевичем зробили собі з хліба шахи і мовчки грали майже кожне пополуднє. Інші, прикоркнувши біля старої печі в кутку, курили в трьох, чотирьох почерзі якого небудь поганенького „бичка", підхопленого кимсь більш відважнішим на площі або на коритарі. Ще інші сиділи і цілковито віддавались своїм невеселим думкам, повним туги за своїм домом, близькими та рідними.

По обіді нас вже на площу не виводили. До лятрини також; на це був кібель. Терпіння були невиносимі. Але вже чи ненайбільше посилювались наші терпіння через недостачу води.

— „Ах, Боже Милосердний, хоч би язика змочити! — стогнали в'язні.

На одну добу на 150 осіб нам видавали лише одне відро води.

Коли ми вперше дістали відро води на салю, то шлезькі німці, такі самі в'язні як і ми, накинулись на нього немов звірі та більшу половину вилили на долівку.

Це була дуже тяжка сцена, яку годі передати належно. Уявіть собі порядну гурму людей, що збилася біля відра; одні намагаються напитися прямо з відра, другі намагаються хоч руку вмочити, щоб потім її облизати. Все ділялося без особливого крику, лайки, а лише якесь придушене гарчання, немов розлючених псів за кістку, супроводжувало цей дивний змаг за відро.

Українці, немов один муж, спокійно приглядалися цій прикрій, макабричній сцені. На другий день було б повторилося те саме, але українці до цього не допустили. Тільки відкрилися двері і поставлене було відро з водою, як сильні наші хлопці окружили його. Селянин Кравчук, якого ми вибрали старостою кімнати, знявши з себе паса (доречі, якого йому вдалося якось прошварцувати) бив усіх, хто тільки пробував дірватись до відра. Німці змушені були скоритися перед організованою силою та сісти на свої місця. О. Олексій, що мав при собі малесеньку алюмінієву кварточку, під охороною того ж Кравчука обділяв кожного в'язня маленькою порцією води. З того дня порядок на салі з водою був цілком встановлений. Але води всеодно давали туж саму порцію — одне відро на добу на цілу салю і ми далі всі, немов в пустині, невимовно терпіли від спраги. В горлі пересихало, язик деревенів, а шкіра на лиці, що призвичаєна була також до води, до вмивання, після тижня боліла справжнім фізичним болем. Здавалося, ось-ось вона не витримає, а потріскає в кількох місцях обличчя.

(Продовження буде)

Василь Омельченко

РІК ПРАЦІ СУМА

Спілка Української Молоді Америки — одна з наймолодших організацій у ЗДА. Вона оформилась на свойому Першому З'їзді в Ню-арку у 1950 році з ініціятиви новоприбулої української молоді.

В лавах СУМА є також молодь народжена в Америці, але вона складає не більше 4% від загального числа молоді новоприбулої. Отже СУМА є організацією нової іміґрації.

Спілка Української Молоді Америки характерна ще й тим, що є вона організацією соборницького характеру, в якій об'єднана молодь походженням з усіх земель України.

В своїй діяльности СУМА керується програмою, основним гаслом якої є: „Бог і Батьківщина".

Спілка Української Молоді Америки подумана, як організація українсько-американської молоді виховно-політичного характеру, при чому, основну увагу в політичній роботі приділюється Воюючій Україні проти московського імперіялізму та інших ворогів українського народу. В цьому напрямку Головна Управа СУМА скеровувала свою роботу в звітовому році.

Вибрана на Першому З'їзді СУМА, Головна Управа зосередила увагу на організацію нових Осередків та розбудову фінансів. Без фінансової бази, тяжко було реалізувати ті завдання, які перед СУМА поставив Перший З'їзд.

Першим кроком у розбудові фінансів була збірка на жетони СУМА, яка дала позитивний вислід. — Під сучасну пору фінансові зобов'язання Осередків супроти Головної Управи базуються на одноразових місячних обтяженнях.

Наладнавши фінанси, Головна Управа приступила до видання свого журналу „Шлях Молоді". Був він, як щомісячний додаток до газети „Національна Трибуна". Після появи двох чисел, виявилося, що додаток не може всебічно охопити діяльність СУМА. В наслідок цього, Президія Головної Управи СУМА рішила приступити до видання журналу „Крила". Його перше число появилося в продажі. Цими днями появляться наступне.

Для внутрішньої інформації, Головна Управа, видає „Інформаційний Бюлетень". З метою популяризації СУМА, Головна Управа видала поштівки з історичними постатями України, пам'ятником Богданові Хмельницькому та Володимирові Великому в Києві — тиражем 10,000 примірників. Видруковано також кольорову великодню поштівку, а останньо брошуру „Злочин Москви у Виниці" — тиражем 7,000 примірників.

Великий попит на цю брошуру є доказом, як вона потрібна під сучасну пору. Головна Управа отримує щодня десятки листів з проханням надіслати цю книжку. В багатьох листах просять „Злочин Москви у Вінниці" в англійській мові.

Крім цих видань, Головна Управа систематично постачає Осередки СУМА матеріялами для доповідей з нагоди різних національних свят, річниць і пам'ятних днів. — Осередками СУМА розповсюджуються також видання НТШ, УВАН, ЦК СУМ-у, Шкотської Ліґи і ін.

Разом Головна Управа вислала Осередкам біля 20.000 примірників різних видань. З метою інформації, Головна Управа систематично висилає безкоштовно свої видання до різних українських суспільно-громадських установ, а українські видання в англійській мові до американських наукових та політичних діячів. Від них отримуємо листи з подякою і проханням про систематичне висилання матеріялів в англійській мові для орієнтації в українській проблематиці. Серед них слід відмітити Президента Пенсилвенівського Университету Гаролда Е. Стассена. Подібну роботу провадять самостійно Осередки по місцях своєї діяльности, головно комплетуючи літературу для українських відділів американських бібліотек.

Для популяризації ідей СУМА в американському світі, зроблено максимум, на що спромоглася Головна Управа.

В день вибуху війни в Кореї, на руки Президента Гаррі Трумана вислано запевнення з 2,000 підписів про підтримку американського уряду в його боротьбі з російським імперіялізмом. Також надіслано листа на ім'я Гаролда Е. Стассена з нагоди його виступу в користь України.

В обох випадках, Головна Управа дістала прихильну відповідь.

СУМА також є членом Ню Йорської Централі молодечих американських організацій. З метою поширення фронту боротьби з комуністичною п'ятою колоною в ЗДА, — Головна Управа шукала зв'язків з організаціями молоді інших національних груп Америки. До конкретної співпраці дійшло з білорусинами й литовцями. Пороблено заходи до полагодження таких зв'язків з іншими представниками молоді.

Поодинокі Осередки СУМА в цьому відношенні випередили Головну Управу і мають конкретні висліди співпраці з організаціями молоді іншо-національних груп.

На відтинку українсько-американських організацій молоді, Головна Управа покищо трималася засад Першого З'їзду, а саме: спочатку завершити охоплення в СУМА новоприбулої молоді, а після цього шукати шляхів до співпраці з іншими молодечими організаціями.

Головна Управа в цьому відношенню дала Осередкам вільну руку і вони таку співпрацю у різних формах наладнують самостійно.

Вважаємо, що створення й унапрямлення праці молодечих організацій не легка, але її зробити можна і це зробити необхідно. Питання, які лягли б в основу цієї співпраці, на наш погляд зводилися б до наступного:

1. Провадити і координувати працю українсько-американської молоді для добра Америки та українсько-американської спільноти і українського народу зокрема. Зокрема необхідна дружня і цілеспрямована співпраця молоді старої і нової іміграції.

2. Співпраця молоді з старшим громадянством і громадськими установами для поширення і вдосконалення організаційних форм духового і матеріяльного буття українців.

3. Проблема боротьби з відчуженням молоді від українства, відмежування та охорона українсько-американської молоді від впливу комуністичної пропаганди і спільна боротьба проти большевицьких п'ятих колон.

4. Проблема релігійно-морального, інтелектуального та фізичного виховання українсько - американської молоді.

5. Устійнення і узгіднення праці українсько-американської молоді на проти-комуністичному фронті та проти всяких імперіялістичних засіхань ворогів України, що є сьогодні теж ворогами Америки.

6. Співпраця з молоддю поневолених московським большевизмом народів.

7. Співпраця з американською молоддю та молоддю інших державних народів у нашій боротьбі проти комунізму.

Ці пункти схоплюють схематично і загально всі молодечі проблеми і вони повинні б стати предметом розгляду майбутнього порозуміння молодечих організацій ЗДА.

Головна Управа мала на меті завершити організаційний період СУМА до II-го З'їзду. Під сучасну пору є 23, а в стані організації 13 Осередків. Хоч організаційне завершення СУМА продовжуватиметься по II-му З'їзді, проте на ньому буде обмірковано питання співпраці з іншими організаціями молоді, переглянувши постанови I-го З'їзду.

Активна діяльність СУМА в суспільно-громадському й політичному житті американських українців, нарешті перемогла різні упередження та недовір'я. Окремі Осередки по праву здобули признання в українських громадах, як одна з найактивніших організацій. Це в першу чергу відноситься до Осередків в Амстердамі, Вилимантику, Филаделфії, Ню Йорку, Шікаґо, Дітройті та інші. Ствердив це й Український Конґресовий Комітет, членом якого є СУМА.

Головна Управа одинока з-поміж усіх українсько-американських організацій молоді, яка внесла на цілі УКК 500 долярів. Окрім того, окремі Осередки зложили на цілі УКК грошеві пожертви з коляди 1951 р., а деякі організаційним порядком внесли національний даток на Народний Фонд. Разом пожертви на УКК від членів СУМА становлять біля 1,000 дол.

За період від Першого З'їзду Головна Управа пожертвувала на Визвольний Фонд 350 дол. та на допомогову акцію в ЗДА і в Европі 450 дол. В кінці березня на листи з Німеччини про тяжкий матеріяльний стан та недугу проф. Щербаківського та проф. Ващенка, на адресу УВУ в Мюнхені вислано $50. Порядком допомоги за розпродані видання ЦК СУМ також отримав від Головної Управи біля $200.

У наведених цифрах не враховано тих допомогових акцій, збірок, пожертв та безкоштовних видань, які переводять Осередки СУМА на місцях з своєї власної ініціятиви. Наприклад, Осередок у Вилиментику передплатив для місцевої американської бібліотеки видання УКК в англійській мові „Український Квартальник" та орган ПАУК „Український Бюлетень", а Осередок у Амстердамі закупив українську літературу та передав до американської міської бібліотеки. Таких прикладів можна б навести більше.

Спілка Української Молоді Америки особливу увагу приділила в спровадженні українських ДП з Европи. Осередок Шікаґо-Північ спровадив 28 родин, а також і інші. Одначе, не всі Осередки відгукнулися на звернення Г. У. СУМА. Ще є час сповнити свій обов'язок супроти братів в Европі. Поставмо перед собою завдання: кожний Осередок мусить виставити через своїх членів найменше 10 ашурансів.

Провідне гасло СУМА: „Бог і Батьківщина" зобов'язує до найтіснішої співпраці з українськими Церквами. З цією метою Головна Управа звернулася до Владик Української Православної і Греко-Католицької Церков з проханням уділити благословення для СУМА та призначити духовних опікунів для сумівської молоді.

Їх Ексцеленція Кир Константин, Владика Греко-Католицької Церкви у ЗДА, благословив СУМА і призначив Всч. о. Івана Лебедовича духовним опікуном для сумівської молоді греко-католицького визнання.

Сподіємося, що в найближчому часі СУМА матиме опікуна від Православної Церкви.

Дотепер Секретаріят Головної Управи отримав 648 листів від Осередків СУМА, різних організацій, установ та осіб. За цей же самий час вислано 1282 листів.

Поруч великої національно-виховної роботи, сумівці дбають про підвищення своїх загально-осітних та фахових знань, твердо пам'ятаючи, що ми потребуємо високоосвічених та висококваліфікованих людей. Багато сумівців вчаться в американських університетах, каледжах, гайскул та різних курсах. Особливо треба відзначити, що до 80% сумівців старанно вивчають англійську мову. У спортових секціях сумівці вчаться спортової техніки, гартуючи себе фізично.

Широко розгорнена творча самодіяльність, мистецька праця. СУМА нараховує 13 своїх драматичних гуртків, 6 хорів, 5 гуртків народніх танців, 4 музичних та інших.

З нагоди II-го З'їзду СУМА, дня 27 травня в залі „Стейвесант Гайскул" для українського громадянства Осередки СУМА влаштують фестиваль пісні, танку, музики й театральних виступів.

З огляду на те, що Осередки СУМА з північних стейтів через далеку віддаль, не зможуть взяти активної участи у згаданому фестивалі, Головна Управа запропонувала цим Осередкам організувати Здвиг Молоді, який має відбутися в Шікаго. Осередки взялися до енергійної підготовки і Здвиг має відбутися на декілька тижнів пізніше II-го З'їзду.

Сумівська молодь військового віку, згідно з американськими законами, іде до армії ЗДА. Понад 60 членів СУМА вбрали на себе однострій американського вояка. Вони свідомі того, що їх покликано на боротьбу з найстрашнішим ворогом людства — московським імперіялізмом. Слід відзначити, що 3 члени СУМА вже три тижні на корейському фронті. Гідно виконуючи свій воцький обов'язок, сумівці не забувають про своїх друзів, що, працюючи на фабриках, фармах, продовжують корисну працю для добра України. Кожний сумівець, що відійшов до війська, дістав від Осередку образок Божої Матері, який носить при собі.

Обмежений розмір статті не дозволяє нам зупинитися на діяльності Осередків.

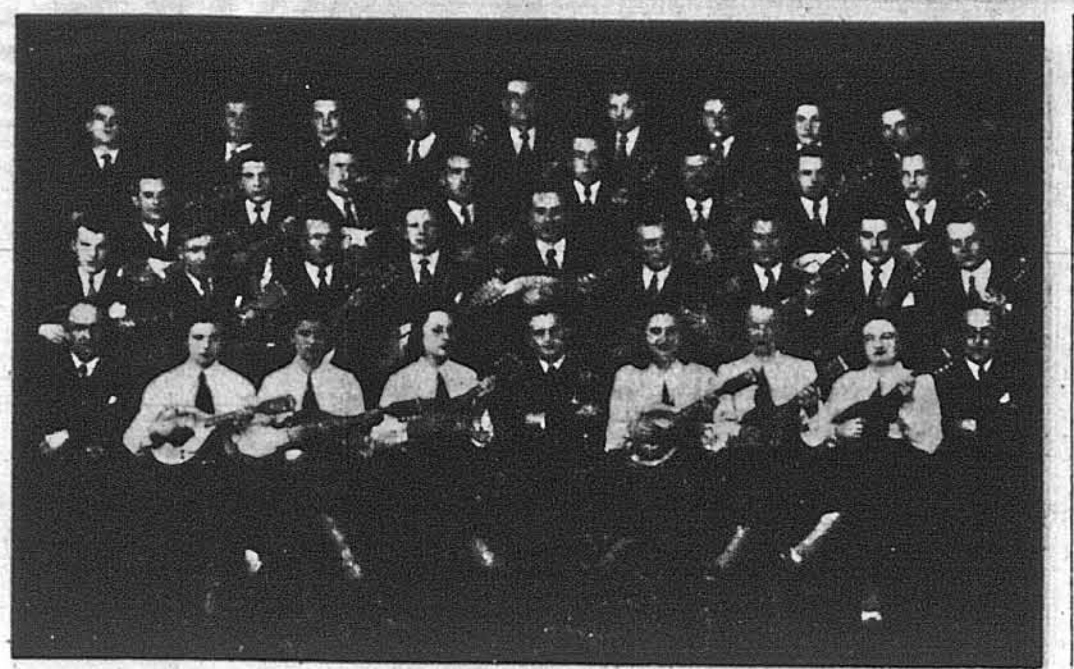
Слід відзначити, що найбільшим гальмом у роботі СУМА є відсутність власних приміщень. Осередки, які мають домівки, провадять свою роботу в гуртках, влаштовують доповіді, лекції і т. п. Осередки, які не мають домівок, роботи провадити не мають змоги.

В багатьох містах є українські національні доми, але вони не скрізь доступні для сумівців. Управи цих домів вимагають платити навіть за кожне відбуте засідання Осередку.

Отож, часто читаємо в пресі про те, що молодь відчужується від українських громад, а не подумаємо над тим, що причиною такого стану є саме згаданий нами факт.

Відчиніть двері національних домів для молоді і ми певні, що молодь буде триматися своїх українських громад.

Не зважаючи на всі трудноці і недотягнення в роботі Головної Управи, Спілка Української Молоді Америки, приходить до свого II-го З'їзду з великими досягненнями.

Park View Photo Studio

Струнна оркестра Осередку СУМА в Нью Йорку

Диспут Українських і російських політв'язнів Перед Американською Авдиторією

18 травня 1951 р. з нагоди 45 літнього ювілею „Ренд скул" (школи соціяльно-політичних наук і підвищення кваліфікації працівників юній США (в Ню Йорку в приміщенні „Брікман Товер Готель") відбулася конференція на тему „Світ за залізною заслоною". Перед авдиторією основників юній і школи та почесних гостей ювілею (всього було 250 осіб) виступали втікачі з СССР. Спершу на цю конференцію запросили трьох українців із ДОБРУС-у: В. Гришка, М. Діденка і І. Дубинця, а вже напередодні самої конференції було ще запрошено і двох росіян — членів російського товариства політв'язнів — М. Іргізова і А. Сергеєва.

Хоч серед слухачів-учасників конференції було немало людей, що пильно стежать за життям у Совєтському Союзі та добре обізнані з тим життям за різними пресовими матеріялами, все ж вони проявили великий інтерес до оповідань самих утікачів. Конференцію провадив директор школи професор Гук, що перший подав частину запитань. Решту запитань давали гості.

Характеристично, що, як і завше, так і на цьому зібранні, американці вживали терміни „русский народ" та... „Росія", утотожнюючи їх з поняттям „народи СССР" і „СССР".

І. Дубинець просторо відповідав на такі питання: Чи будуть народи Совєтського Союзу в наступній війні з західньою демократією боронити Сталіна? Чи сьогодні протиурядові настрої підсовєтських народів більші як були 10 років тому? Чи можлива в Совєтському Союзі революція? Чому в Совєтському Союзі всі підсудні признаються до вини?

За браком місця подаємо нижче лише ті відповіді, які зачіпали національне питання і були предметом дискусії з росіянами.

Запитання В. Гришкові були такі: Чи досягає своєї мети пропаґанда через „Голос Америки?

Відповідь: Ні. Треба говорити через „Голос Америки" на ті теми, на які говорить і совєтська пропаґанда, але протиставляючи їй правду. „Голос Америки" про соціяльні проблеми в Совєтському Союзі говорить до підсовєтських народів тільки „пошепки", а про національні проблеми взагалі мовчить.

Запит: Чи є спротив селянства колективізації тепер?

Відповідь: Найбільший спротив має тепер місце в західніх областях України, Білорусії та інших, що не так давно приєднані до Совєтського Союзу. Також у сателітах.

Запит: Що ви знаєте про імперіялізм та націоналістичні рухи в Совєтському Союзі?

Відповідь: Імперіялізм не може бути знеосіблений. Після другої війни Сталін сам сказав: „спасибі великому російському народові, що врятував нас у цій війні" — звертаючись якраз до самої російської нації. Отже, совєтський імперіялізм опирається тепер тільки на один російський народ, продовжуючи стару імперіялістичну царську політику. В Совєтському Союзі тільки один російський націоналізм не поборюється, а всі інші нещадно поборюються.

Після того були запитання М. Діденкові: Як виконується совєтська конституція? Яка роля юній у Совєтському Союзі і чи можливі там страйки? В чому може бути допомога народам СССР від ЗДА?

Після запитання А. Сергеєву — Який моральний стан Червоної Армії? — запитали М. Іргізова: Хто підтримує в СССР його режим?

Відповідь: Там є около 6 мільйонів комуністів та коло цього комсомольців, життьова кар'єра яких зв'язана з цим режимом, особливо тих, що своєю поведінкою заслуговують кари на випадок зміни влади.

Далі було запитання Іргізову порядком полеміки з В. Гришком про „Імперіялізм і національні рухи".

Відповідь: Незгідний з відповіддю Гришка. Неправда, що Совєтський імперіялізм опирається тільки на російський народ. А хто ж по національності тоді будуть Сталін, Вишинський, Громико, Малік, Берія?

На цьому місці увага американської публіки загострилася ще більше. Обидві групи — українська і російська були розміщені з протилежних боків президіяльного столу на сцені. Цікава полеміка між В. Гришком і М. Іргізовим про національне питання дала гостям змогу спостерігати і робити свої висновки. М. Іргізов, відповідаючи на останнє питання навіть сказав: „Звільняйте від всього ті підсовєтські народи, тільки не звільняйте їх від російського народу".

Потрібно також відмітити, що на цій конференції достатньо стало більш зрозумілою для присутніх гостей і організаторів різниця в понятті „російський народ" і „народи Совєтського Союзу" — тобто — російський, український, білоруський, естонський, латвійський, литовський і інші народи, а також соціяльні і національні прагнення двох груп — російського народу і національно - поневолених російською чи совєтською імперією народів, в першу чергу українців, представлених тут на конференції.

І. Д.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕЗ ПЕЙРОЛ СЕЙВИНГС"!

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(Нотатки з совєтської преси)

ШЕВЧЕНКО... ПРИЯТЕЛЬ РОСІЙСЬКИХ ОФІЦЕРІВ

При кінці минулого року тиражем 50 тис. прим. держполітвидав випустив книжку під редакцією Д. Копиці „Т. Г. Шевченко в документах і матеріялах". З рецензії на цю книжку І. П'ятакова довідуємося таку цікаву подробицю: „Буржуазці націоналісти доклали немало сил, щоб показати всіх російських офіцерів ворогами українського поета і навпаки... Опубліковані документи заперечують це..." П'ятаков заявляє, що „в російській армії ми бачимо також демократично настроєну частину офіцерства", з яким Шевченко приязнив та якому сприяв. Як наприклад наводить капітана Путакова, начальника аральської експедиції, та майора Ускова, коменданта Новопетровської фортеці, які були зверхниками Шевченка. Якщо б не вони, мов, Шевченко був би не видав стільки геніяльних творів...

А воно щось як говорити про дружбу в'язня з людяним ключарем: тому що ключар добрий, хай живе й начальник тюрми.

І ще одна подробиця з публікації. Наводиться там статтю, пobліковану в дореволюційній „Правді" п. з. „Пам'яті Т. Г. Шевченка". П'ятаков каже: „Як показують останні дослідження ця стаття належить В'ячеславу Михайловичу Молотову, який розкривав величезну роль Шевченка в розвитку визвольного руху Росії..." Отож Молотов — ще й „шевченкознавець". Зовсім такий як Шевченко — приятель російських офіцерів.

В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Большевики випродукували к. 18 тис. стахановців які місяць у місяць перевиконують норми". В області влада досягнула піднесення продуктивности праці на 27%. Досі в колгоспах області зібрано понад 95% селянських господарств і понад 97% орної землі. 373 колгоспники отримали ордени і медалі, 23 — звання „героя соціялістичної праці".

Для совєтизації та обмосковлення на Закарпатті працює 847 шкіл, з 140 тис. дітей та 6 тис. учителів. В області є 81 школа для робітничої і селянської молоді 6 музичних семирічок, 3 спецшколи, 13 технікумів і училищ. В Ужгородському університеті нараховується 1,400 студентів, на вчительському інституті — 150 студентів. 450 випускників середніх шкіл области вислано на навчання до Москви, Ленінграду та Свердловська.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

МІННЕАПОЛІС, Мінн.

Єдність — передумова нашого визволення

Заходом ініціятивного комітету відбулося 15 квітня віче, на якому виступав з доповіддю проф. Іван Вовчук з Ню Йорку на тему „Самостійна Україна і світовий мир".

У своїй назагал цікавій доповіді проф. Вовчук докладно змалював большевизм і т. зв. світовий комунізм як чергову форму московської аґресії й чисто московське явище. Він ствердив підкреслюваний вже щораз частіше факт, що тільки розбиття російської імперії й визволення поневолених нею націй усуне небезпеку московської аґресії для світу, і вказав на необхідність поборювання політичних махінацій московської еміґрації, що прагне після розбиття большевизму затримати цілість російської імперії.

Після доповіді відбулася цікава й жвава дискусія, головним питанням в якій була не з'ясована в доповіді проблема, якими шляхами має українська еміґрація здобувати світ для української справи. Учасники дискусії ствердили, що існуюча політична незгода серед української еміґрації є дуже шкідлива для пропаґанди української справи перед світом. Політичний капітал, який здобуває Україні її збройна боротьба, мусить бути скріплений *одностайною політичною* акцією в світі через один державно-політичний український центр, бо інакше світ не трактуватиме поважно українців як партнера, що може причинитися до стабілізації відносин на Сході Европи.

Всі без винятку учасники дискусії ствердили, що таким українським центром є і мусить бути Українська Національна Рада, і висловили побажання, щоб УГВР і ОУН(р) (бандерівці) визнали її і вступили до неї та зміцнили її працю та її авторитет перед світом.

Ю. П.

КЛІВЛЕНД, Огайо

Оснування філії ОДУМ

Дня 15 березня ініціятивна група в складі 6-ти осіб обговорювала утворення тут філії Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ). Постановлено в найближчих днях скликати організаційні збори молоді і утворити в Клівленді філію ОДУМ. І так 18 березня скликано Організаційні збори, які відкрив ініціятор ОДУМ-у Василь Пономаренко і коротко, але змістово розповів присутнім про характер і завдання ОДУМ. Він рівнож заявив, що ОДУМ стоїть на засаді підтримки Державного Центру — Української Національної Ради. Він сказав, що ми, молодь, в основному вийшли із Підсовєтської України, із більшовицького пекла, пережили те пекло, побули в націонал-фашистівському пеклі і по великих і довгих тернистих шляхах дісталися до демократичної Америки. Ми перейшли своїми ногами майже пів світу, побачили добре і погане. І роздивившися на все, вибрали найкраще — демократію. Ми за демократію — вільність народу, народоправство. Після інформації обрано Президію зборів. Головою зборів був В. Маєвський, секретарем — Н. Мироненко. Після цього приступили до зачитання і обговорення статуту ОДУМ. Була також дискусія. Після зачитання і обговорення статуту приступили до виборів Управи Філії ОДУМ в Клівленді. До Управи ввійшли такі особи: Василь Пономаренко (голова), Петро Шолудько (заступник), Наталія Мироненко (секретар), Тетяна Назарець (культ-освіт. рефер), Іван Кузьміцький (організаційний), Валентин Маєвський (контрольор).

Після вибору обговорювали працю в філії на майбутнє. Збори постановили, щоб загальні збори філії ОДУМ скликати раз на три тижні. На закінчення В. Пономаренко закликав присутніх до дружньої співпраці, щоб філія була неначе однією родиною, та щоб частину праці брав на себе кожен член ОДУМ в філії. Збори закрив голова Президії В. Маєвський побажавши новоствореній Управі і філії ОДУМ якнайкращих успіхів.

Присутній

НЮАРК, Н. Дж.

„День Української Культури"

Студенти Українського Курсу Сетон Голл Університету в Нюарку влаштовують „День Української Культури" в авлі Сетон Голл Університету в Савт Орендж, Н. Дж., в суботу 26 травня, точно в 7:00 год. веч. З уваги на те, що це вперше уряджується того роду українська імпреза в цьому американському університеті, де будуть присутні представники американських наукових, мистецьких, політичних, студентських організацій та представники місцевої американської преси, було б дуже побажаним, щоб наше громадянство своєю якнайчисленнішою участю виявило зрозуміння справи та заманіфестувало себе як сконсолідована і своїх цілей свідома спільнота. Це також добра нагода послухати гарних зразків української музики у виконанні найкращих українських мистців, як п. Євгенія Винниченко-Мозгова, , *панна Леся Вахнянин*, п. Осип Стецура, п. Володимир Цісик. Вступ за добровільними датками. Чистий дохід призначений на стипендійний фонд для тих студентів, що хотіли б студіювати українську мову та історію в Сетон Голл Університеті.

Тому, що програма буде трансмітована WSOU — через радіо на фалі FM 89,5, початок буде точно в 7:00 год. веч.

Доїзд автобусом №31 аж на місце.

За екзекутивний комітет:

Д-р Т. Мацьків — Доцент, Сетон Голл Університету.

Ф. Шатинський — представник студентства

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

● Медсестра доглядає молоду ґорилю Мамбо в зоологічному парку в Бронкс, Н. Й. Її привезли з Африки на місце недавного утопленика Макоко.

● Верховний Суд припинив судове слідство проти секретаря торгівлі Сойєра, обвинуваченого за непослух Конґресові. Він, як також інші вісім урядовців відмовилися видати важливі урядові документи конґресовій комісії.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 6. травня 1951 року помер по короткій недузі

КАРПО БУДНЯК

член Т-ва „Запор. Січ", від. 155 У.Н.Союзу в Перт Амбой, Н. Дж.

Покійний родився в селі Долиняни, повіт Псари, Галичина. Прожив 63 років. До У.Н.Союзу вступив 1916 р. Був добрим і прикладним членом і ніколи не жалував грошей на добродійні цілі.

Оставив в глибокому смутку жінку Софію, дві замужні дочки, брата Прокопа і сестру Пелаґію. Похорон відбувся 9 травня з погребового заведення до Укр. Кат. Церкви, при участі родини, знайомих і членів від. 155 У. Н. Союзу і від. 50 Провидіння.

Тлінні останки похоронено на греко-кат. цвинтарі в Перт Амбой Н. Дж. — В. И. П.

М. Чумер, секр.

Дня 13. травня 1951 р. помер у 67. році життя

ДМИТРО КУНЬО,

довголітний член і надзиратель хворих Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл.

Покійний походив зі села Залуже, пов. Любачів, Зах. Україна. Полишив у смутку жінку Катерину, синів Івана і Михайла, дві невістки і три внуки.

Похорон відбувся 17. травня при участи родини, приятелів і членів від. 221 з укр. гр.-катол. церкви св. Николая на цвинтар св. Николая. Смерть забрала нам активного члена і урядника нашого відділу та свідомого українського громадянина. — В.И.П.!

Т. Шпікула, секр.

ТАРЗАН, ч. 2600. Крізь непрохідні драговини.

Тимчасом Тор і Ґрідлі, шукаючи Яну., найшли вузьку стежку, яка вела до драговин феліянів.

Розум і щастя, допомогли їм втекти від ящірок-велетнів, від яких кишіло в цій непривітливій, зрадливій країні.

Несподівано Тор прикипів позад великого дерева і показав уперед. Ґрідлі завважив кілька хат, побудованих з обаполів на вершку лисого горба.